

LUND UNIVERSITY

Osteologisk analys av de brända benen från förundersökningen till väg E22 sträckan Sölve-Stensnäs vid lokal 14

Boethius, Adam

2010

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Boethius, A. (2010). *Osteologisk analys av de brända benen från förundersökningen till väg E22 sträckan Sölve-Stensnäs vid lokal 14*. (Reports in Osteology; Vol. 2010, Nr. 6). Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

**Osteologisk analys av de brända benen från förundersökningen till
väg E22 sträckan Sölve-Stensnäs vid lokal 14**

Uppdrag Osteologi
Institutionen för Arkeologi och Antikens historia
Lunds Universitet

Adam Boëthius
2010

Uppdrag osteologi
Institutionen för arkeologi
och antikens historia
Lunds universitet
Box 117
221 00 Lund
Telefon 046 – 222 79 42
osteologiuppdrag@ark.lu.se

Reports in osteology 2010:6

Osteologisk analys av de brända benen från förundersökningen till väg E22 sträckan Sölve-Stensnäs vid lokal 14

<http://www.ark.lu.se/forskning/osteologisk-uppdagsforskning/>

Författare: Adam Boëthius

Grafisk form: Adam Boëthius

Omslagsbild: T.v. Fragment av lårben från människa. T.h. Samma lårbensfragment illustrerat på ett komplett lårben. Foto: Ola Magnell

Uppdragsgivare: Sydsvensk arkeologi

© Sydsvensk arkeologi & Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet
2010

Inledning

Den osteologiska analysen behandlar de ben som framkommit vid lokal 14 på förundersökningen till nybyggnationen av väg E22 sträckan Sölve-Stensnäs. Sammanlagt inkluderar materialet fynd från fyra anläggningar och två lösfynd utan angiven anläggningstillhörighet. Grävningen utfördes i april 2010 och ämnar ge underlag för var fortsatt undersökning är motiverad. Vid lokal 14 var samtliga funna ben brända och har förmodligen samtliga tillhört brandgravar. I två av anläggningarna var benen sådana att de gick att bestämma nämligen i AA1676 (Urna 1) samt AA3202. I båda fallen rörde det sig om ben från människa.

Material

Totalt omfattar benmaterialet från lokal 14 endast 42,7 g fördelat på 132 fragment. Av den totala mängden ben kunde enbart tre fragment på totalt 8,1 g bestämmas vilket motsvarar knappt 19 viktprocent.

Tabell 1. Fragmentfördelning från lokal 14

Antal fragment	Antal bestämda fragment	Vikt (g)	Vikt av bestämda fragment (g)	Medelvikt/ fragment (g)	Medellängd/ bestämt fragment (mm)
132	3	42,7	8,1 (19 %)	0,3	27

Den ringa medelvikten i kombination med den begränsade mängden ben gör att de fragment som återfunnits varit så pass små att bestämningen av dem varit relativt svår. Detta gör att det föreligger stora svårigheter att få ut information ur materialet. Benen har i samtliga fall blivit brända och det tycks som om en fullständig förbränning har skett. Färgen på benen varierar i olika gråa nyanser från nästan vita till en mer brungrå färgskiftning.

Resultat

Från anläggning AA1676 kunde ett fragment från ett vänster lårben från människa bestämmas. Fragmentet är en del mitt på själva benet (*diaphysen*) vilket gör att man inte kan bestämma vare sig kön eller ålder på individen.

I anläggning AA3202 hittas två benfragment som kan bestämmas till människa båda fragmenten kommer från huvudskålen. Dessvärre kan man inte heller från dessa två fragment avgöra individens kön. Däremot så uppvisar ett av fragmenten en öppen skallsutur *sutura coronalis* mellan pannbenet (*os frontale*) och hjässa-benet (*os parietale*). Sammanväxningen av denna sutur sker dock väldigt individuellt från person till person mellan 20 och 65 års ålder (Meindl & Lovejoy 1985). Detta begränsar dess användningsområde för åldersbedömning som således får sluta sig till att det är en person under 65 års ålder som ligger begravd här.

Fig. 1. Del av hjässa-ben (*os parietale*) med öppen skallsutur. Foto: Ola Magnell

Tolkning

Som tidigare nämnts är tolkningsmöjligheterna för ett material av den ringa storlek och fragmenteringsgrad, som benen från förundersökningen av lokal 14 uppvisar, ytterst begränsad. Den osteologiska analysen kan konstatera att det rör sig om människor som ligger i brandgravarna. Det framgår inte om här funnits djur som blivit brända och begravda

tillsammans med människorna. Man kan heller inte avgöra vilket kön de gravlagda individerna har samt endast en begränsad åldersbedömning har varit möjlig att göra på personen i en av gravläggningarna. För att få ett bättre underlag till att tolka lokalen krävs att man undersöker många fler gravar.

Det är högst möjligt att få ut både användbar information och intressant data ur brända ben från brandgravar men ofta krävs det en större mängd ben från fler grävda anläggningar. Det finns många brandgravfält som analyserats osteologiskt med mycket fördelaktiga resultat. Regionala jämförelser med brandgravfält från bland annat järnåldersgravfältet i Istaby och bronsålderns husgravar i Gualöv visar på hur mycket man faktiskt kan få ut av brandgravar i form av gravskick, begravningsritualer, kronologiska förändringar samt lokala variationer (Wilhelmsson muntligen, Svanberg 2005). Det är således intressant att få ytterligare information från området som kan belysa bland annat vad man fick med sig i graven, om man fick djur med sig och vilka arter det i så fall rörde sig om. Man kan även studera skillnader i hur man begravs beroende av vilket kön, ålder och status man har, vilket kan ge en fördjupad insyn i gravskicket både på lokal och regional nivå.

Oberoende av hur gravfältet ser ut så är benen en mycket viktig kunskapskälla som alltid bör prioriteras vid en undersökning på grund av deras stora potential. I detta fall har det på lokal 14 helt enkelt framkommit för lite i förundersökningen för att den osteologiska analysen skall kunna ge tillfredställande information. Detta betyder dock inte att slutundersökningen kommer att ge ett lika magert resultat. Med största sannolikhet kommer den att ge ett större material både av grävda kontexter och i form av mängd benmaterial. Detta betyder att den potentiella kunskapen som kan fås av en osteologisk analys berättigar till en fortsatt undersökning av lokalen och dess benmaterial.

Litteraturlista

Meindl, R. S. & Lovejoy, O. C. 1985. Ectocranial suture closure: A revised method for the determination of skeletal age at death based on the lateral-anterior sutures. *American Journal of Physical Anthropology* 68: 57-66.

Svanberg, F. 2005a. Kulthus, tempel och aristokratiska husgravar. Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12 (Goldhahn, J. red): 307-331. Gotarc Serie C. Arkeologiska Skrifter 59. Göteborg.

Wilhelmsson, H. muntligen 20091009. Symposium Lunds Universitet. *Vad gör en grav till en grav? Om de brända benen på Istaby-gravfältet från äldre järnålder.*

Appendix

Lokal 14												
Löpnr	Anl	Fyndnr	Art	Element	Del	Sida	Antal	Vikt	Maxlängd	Färg	Ålder	Övrigt
47	AA1676		H.sap	Fe	dph	sin	1	4,1	32,2	gråvit		Urna 1
48	AA1676		obest				1	2,7	30	gråvit		Urna 1 förmodligen H.sap tibia
49	AA1676		obest				19	5,3	20,6	gråvit		Urna 1
50	AA1676		obest				1	1,4	15,6	vit		U1
51	AA1676		obest				43	10,8	32,9	gråvitt- grått- ljusbrunt		U1 utanför och under
52	AA3202		H.sap	Cr	par		1	2,4	25	vitgrå	fr-par sut fui	
53	AA3202		H.sap	Cr			1	1,6	24	vitgrå		
54	AA3202		obest				22	3,7	13	brungrå		
55		FB 2471	obest				1	0,1	7	gråvit		
56	AA3202		obest				11	2,4	16,5	vitgrå		lösfynd gravyta/matjord
57	AS4020		obest				1	0,4	15,6	vit		
58		FB2473	obest				1	1,4	31,6	ljusbrun		br ben i matjord
59	AA3202		obest				15	4,5	16,7	vitgrå		
60	AA1671	U1	obest				14	1,9	17,7	vitgrå		sållat